

REDACTIA

Arad, strada Anlich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Anstro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
pe 10 cor.; pe 1/4 de an
pe 10 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Pentru România și
București pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Anlich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrieri nefrancate nu se
primesc.

Activitatea

lui Wlassics.

(R) Pe când marii noștri bărbați politici dela Sibiu căutau, în anul milenului, să reguleze pe frații noștri din România, cari ci-că dedeseră para pe mâna „trădătorilor”, Wlassics înființa 400 școli de stat. O parte însemnată dintr'aceste școli s'au ridicat în provinciile locuite de naționalități.

Și d'atunci încocoace, în măsură ce partidul național român s'a destrămat tot mai tare, ear sub fericita „presidenție” a „veneratului” dela Sibiu înființa dintre naționalități a ajuns și să se fie chestie de domeniul... istoric, Wlassics pe fiecare an stoarce sume tot mai mari intru a se promova cât mai grabnic interesele naționale, în loc de a se folosi culturii generale a țării.

În anul acesta îndeosebi, el acelușează grozav ridicarea școlilor de stat. A pus în budget înființarea încă a 100 școli de stat. Ear când ministrul de finanțe a anunțat alaltăeri aceasta în Dieta, furtună de aplause au apărut cuvintele ministrului.

Eată o dovadă, că departe de a fi ajuns la apogeul maghiarisării, ear guvernul încă numai d'aci încolo începe să realizeze visul scump al atâtor goviniști incorigibili: maghiarisarea școlilor elementare.

Cu 1,500.000 coroane se va cheltui în anul viitor mai mult pentru construcțiunea publică. Partea cea mai mare se va cheltui pentru școli primare.

Ear cine a urmărit cu atenție politica școlară a guvernelor maghiare, eată, că mai ales ținuturile locuite de români vor guvernării să le fericască cu școli de stat.

Mai știm apoi earăș, că în comuna, care s'a încuibat o școală de stat, eată mântuit cu cea românească, dacă eată tot cea ungurească nu s'a ridicat pe ruinele celei românești. Sunt deștepteri adevărați inspectorii școlari: ștătesc ei cusur școalelor românești, cupă-cum află și pretexte destule să ceară și să obțină închiderea școalelor noastre. Mai ales unde în școlile noastre sunt oameni slabi și pușină pricepere pentru afacerile școlare.

Primejdia e deci la ușă. În multe locuri ea a trecut chiar pragul.

E vremea, ca cei puși să vegheze, să tragă seamă.

Nu există azi în stinul națiunii noastre chestie mai vitală, ca tocmai școlă. Nu e vorba adevărat să susținem școlile noastre confesionale existente, lucrul deja singur destul

de greu, ci și să prevenim, în comunele noastre, înființarea școalelor de stat.

Nu proselitism să caute deci a face mai marii celor două confesiuni române, ci umăr la umăr punând, să readucă în comunele mixte pacea, ca astfel existența școalelor să fie asigurată. Resultatul cel mai sigur adevărat și cel mai imediat, dar totdeodată cel mai desastros al luptelor confesionale între Români este părăsirea școalei. Românii de legea veche și nouă nu se mai pot înțelege asupra chipului, cum să susțină școlă, și astfel i-se deschide terenul — Wlassics, care ridică școli de stat.

Activitatea acestui ministru, în ce ne privește, numai așa va rămâne deci fără grave urmări, dacă toți Românii se vor pătrunde de adevărul mare, că azi nu avem chestie mai arzătoare decât susținerea școalelor confesionale române.

Referenții noului budget. Comisiunea financiară parlamentară a ținut în 10 I. c. n., sub presidenția lui Max Falk o ședință. În care s'a hotărât, că preliminarul noului budget al statului (pe 1901) îl va dezbate începând cu ziua de Joi, 18 Octombrie n. Totodată s'au designat și referenții (tot cei de până acum) deosebitelor părți ale budgetului. Cu referența asupra raportului general financiar s'a însărcinat adevărat Neményi Ambrus, cu raportul budgetului potofoliilor s'a numite mărante e însărcinat Szabó Imre, cu al internelor Gajári Ölon, cu al portofoliului de comerț Makfalvay Géza, cu al celui de la culte și învățământ contele Teleky Sándor, cu al agriculturii Papp Géza, cu al celui de la justiție Rohonyi Gyula și cu al ministrului de hovesi Szérb György.

Sporirea gendarmeriei. La titlul cheltuielilor cu susținerea gendarmeriei, ministrului de interne s'au preliminarat în budgetul pentru anul viitor 11.015.968 coroane, adevărat cu 169.581 coroane mai mult decât în anul acesta. Urcarea acestor cheltuieli o pretinde sporirea considerabilă a gendarmeriei, care de presinte este de 7957 oameni. În anul viitor, va să zică, numărul împănărilor ministrului de interne se va spori cu încă vr'o sută, aproape tot călărești, pentru-ca liniștea între naționalitățile „revoluționare” să fie deplin asigurată și „ideia” — triumfătoare și neconturbată să-și facă înainte drumul printre ele.

Agrarii maghiari, prin organul lor „Hazánk” sfideasă pe mercantiliștii cari vedeau în congresul dela Cașovia un răspuns congresului ținut de Schlesinger-Pál-Sándor-ști la Mișcolț. Eată cum se exprimă numitul organ în această privință:

„Ași nădăjdind că vom ridica la Cașovia steagul partidului politic agrar. Sperăm că noi vom forma un partid deosebit sau ne vom arunca în brațele vre-unui partid. Negresit că așa așa fi isprăvit ușor cu noi! Dar v'atși păcălit! Contele Károlyi, înțeleptul conducător, nu a legat de un partid validitatea intereselor agrare. Asociațiunea agrarilor își

va aduna soldații în toate partidele, este gata a merge cu ori-care guvern, care îi spriginește dorințele, va fi însă contra tuturor, cari îi vor fi contrari...”

Ceea-ce însemnează, că agrarii vor lupta în lăuntru tuturor partidelor pentru nimicirea supremației ovreiești, care dela „Pester Lloyd” și până la „Egyetértés”... astăzi domind, și cărora le este în mână astăzi totul ce se chiamă „patriotic”.

Bancă catolică în Zagreb. Ziarul „Privrednik” din Zagreb anunță, că încurând se va înființa o „Bancă catolică”, al cărei scop va fi să ajute și să contribuie la înființarea de societăți agricole în Croația, Dalmația, Bosnia și Herțegovina. Pentru scopul acesta, zice foile croate, ar fi de trebuință un capital de 80 milioane coroane, pe care cred că îl vor pute aduna cu concursul diferitelor asociațiuni și al episcopatelor lor.

„A bolond törvény”.

Acesta este titlul sugestiv, sub care „Egyetértés” (dela 12 c.) tratează în articulare în lege a declarației ce arhiepiscopul Francisc Ferdinand a dat cu prilegiul căsătoriei sale.

Organul kossuthist scrie, între altele, următoarele:

„Proiectul acesta, cu textul care s'a depus la biuroul Dietei, nu poate să fie înarticularat între legile Țării Ungurești”...

Asta o spune el, Kossuth Fransı, fiul marelui său tată, care și închipue că până și soarele l'ar opri pe loc.

Nu vrem să discutăm câtă presumpție este în articolul acesta nici să ne ocupăm de motivele pentru cari zice că declarația nu se poate înarticulara ca lege. Ci vrem să scoatem în evidență un singur lucru: tonul neouviucios și titlul bătăran sub care ziarul celor mai neoști Unguri tratează una dintre cele mai delicate afaceri nu numai de stat, dar și de caracter privat.

Și totuși se pretind „cavaleri” ?!

†
Dr. C. Groza.

Român bun, fiu credincios al bisericii sale, caracter ales, cu un cuvânt: bărbat de elită a fost Dr. C. Groza, medicul cercual al Josășelului, despre a cărui trecere la cele eterne am primit încă ieri știre.

În cea mai frumoasă etate a vieții sale, căci abia a implinit 40 ani, el cade victimă unei boale, care nu iartă: ftizia.

În stinul societății române se bucura de deosebită simpatie. Lua parte activă la toate mișcările noastre culturale și de mulți ani deja era deputat în Sinod și în Congresul național bisericesc.

Il jălește tatăl său, septegenarul protopop Ioan Groza din Hălmașiu,

fratele său Ioan Groza, referent la Consistorul din Oradia și numeroase rudenii, amici și cunoscuți.

Fie-ți țărina ușoară și memoria eternă!

Rudgetul ministrului Wlassics.

Dintre toate budgetele ministrilor, preliminarate pe anul 1901 și predate comisiunii financiare, mai de aproape ne privește și pe noi budgetul portofoliului cultelor și instrucțiunii publice, al cărui șef este Wlassics Gyula, zelosul ministru de — maghiarisare.

Din acest budget extragem următoarele:

Cheltuielile ministrului de școale în anul viitor sunt sporite cu suma rotundă de 1,500.000 coroane. Căci, — zice preliminarul, — deși suma pentru ajustarea școalelor cu jumătate milion de corone e mai mică decât în anul precedent, — cheltuielile ordinare și cheltuielile transitorii, împreună, pretind o sumă cu 2,036.000 coroane mai mare decât până acum. Cheltuielile pentru cele două universități ungurești și politehnic s'au sporit la 172.000 coroane.

Suma cheltuielilor pentru școalele medii, anume: pentru gimnasii, școalele reale și școalele superioare de fete ale statului s'a urcat cu 277.000 coroane, îndeosebi pentru urcarea lefii profesorilor.

Un alt titlu de sporire a șeselor în budget se amintește: ca ajutor pentru școale medii confesionale, municipale și altele, cu al căror susținere ministrul a încheiat contracte și a căror trebuință pretinde o urcare a șeselor de 139.000 coroane. Mai multe cheltuieli sunt însă în învățământul popular — spune preliminarul, — așa, că suma de 6,250.000 coroane l'a trebuit ministrului numai spre acest scop.

Dintre acestea mai mari sunt cheltuielile la școalele elementare de stat, cari pretind o sumă cu 560.000 coroane mai mare decât în anul precedent. Ear acoasta, parte pentru școalele înființate până acum, parte pentru faptul, că ministrul Wlassics planuește înființarea altor 200 noui școale populare de stat.

Și acestea — fără îndoială sunt plănuite prin ținuturi de-ale naționalităților, cu cunoscutul scop al maghiarisării.

Se va vedea, intru cât ministrul „învățământului” își va pute ajunge acest scop, dacă naționalitățile vor fi conștiente de dreptul și de datorile lor și nu vor slăbi în puterea lor de rezistență.

Cancelaria „neamurilor”.

Credeam că nu o să mai trebuie să ne ocupăm de cancelaria „neamurilor”, deoarece, așa știm, faimoasa „cancelarie” se mută din Arad, pe țărături mai prielnice. „Egyetértés” de la 12 c. ne silește să ne oprim însă asupra unui articol intitulat „Anarchie în împărăția lui Goldiș”...

Tot ce s'a mai scris până acum în contra episcopului Goldiș, a vicarului Mangra și a redactorului „Tribunei Poporului”, pe care o face cu stila organ semioficios al episcopului, — se repetă eară.

Nu reflectăm la nimic. Doar în părțile noastre sunt cunoscuți bine atât oamenii vechiului sistem (Hamsea, Moise Bocșin și Giorgia, pe cari ziarul maghiar îi înalță până în al șeptelea cer) cât și sfetnicul actualului episcop.

Fiindcă ziarul maghiar — ori mai bine: cancelaria — are însă cutezanța să prezente și pe episcop și pe cel din giurul său [ca pe niște oameni răbunțitori, cart pretutindeni persecuți de aderenții lui Meșianu, facem o singură observație: Dacă în Diecesă sunt nemulțumiți, apoi una singură poate fi: prea merge încet cu purificarea. Episcopul e bun chiar și față de cel mai rău. Dovadă: Moise Boegan continuă și acum să stea ca o buturugă în protopopiat; protopopul Giorgia, faimosul protă care a îndemnat pe un preot să falsifice rezultatul unei alegeri (dovada, scrisoarea protelui, e la Consistor!), stă nesupărat, după-cum un fir de păr nu i s'a mișcat nici pașel Putic, deștulele cărui carpi sunt la Consistor, împotriva actelor compromițătoare. Tot așa, Preacuviosul archimandrit este și astăzi director al seminarului și stareț al sfintei mănăstiri Bodrog... Ear' gospodăria Tipografiei Diecesane continuă să o încurce încă tot dl Teodor Ceantea...

Ear' „neamurile”, chiar în foți ungu-reșă, s'au să alarmeze lumea că aici e foc și sabie, că episcopul Goldiș prigonește pe meșianșii?!... Și s'au să facă acest lucru chiar acum, în preajma congresului și în-vă exprimând speranța, că congresul va interveni să disciplinase pe episcopul Goldiș...

Lăsați ca publicul român să judece această cutezanță, ear' pe cei care inspiră zările ungu-reșă, îi poștim să-și deschidă gura în congres! Li asignăm că nu vor rămâne fără răspuns.

O nouă volnicie.

Năseud, la 11 Oct. 1900.

Satrapii noștri și-au pus în gând să nimicească gimnaziul grănițeresc de la Năseud. Eată cel mai nou atentat. Fiind profesorul de științele naturale bolnav și primind nu concediu mai îndelungat, comitetul fondurilor grănițerești a hotărât substituirea lui prin celalalt profesor. Dar' ce să vezi? În zilele trecute sosește de la Cluj dl Iuliu Prodan, abs. de filosofie, cu un decret din partea directorului suprem din Cluj, Kuncz Elek, prin care e numit de profesor substituit de științele naturale.

O nouă ticălogie! Potrivit cu statutele fondurilor noastre, ca susținătoare ale gimnaziului, statute aprobate de M. Sa Impăratul prin prealaltă hotărâre de ditto 31 Dec., 1888 dreptul de-a alege profesori și director gimnazial îl are comisiunea administratoare a fondurilor. Paragraful XXXII. din statute zice: „alegera de profesori și director gimnazial cade în sfera de activitate a comisiei administratoare...”

Va să zică, stăm față cu o nouă volnicie, cu o nouă călcare a statutelor.

Mai anul trecut guvernul numește de director substituit pe discreditatul îndiv Gheșie, acuma vine directorul suprem și numește un profesor — la tot castel și creatură a sa, — ear mână-poimâne ca veni un solgăbiru și se va pune el administrator peste averile noastre.

Și la toate aceste atacuri ce fac pa-tromii? Ce măsuri au luat? Pentru D-zeu, treziți-vă grănițerii din letargie, apărați-vă bunurile strămoșești!

Correspondent.

Dela consistorul metropolitan.

Intre afacerile cari trebuiesc să fie discutate în ședința de Vineri și de Sâmbătă a consistorului metropolitan, din diecesa Aradului au fost următoarele:

Afacerea întregirii parohiei din Mehala (Timișoara), afacere, în care protopopul Putici a căutat să-și joace păpușele.

Afacerea alegerii protopopului din Belint, unde, se știe, clica d-lui Brediceanu căutase a pescui în tulbure.

Afacerea promovării învățătorilor din Nădlac, unde lucrurile s'au făcut nu după-cum doriau aderenții vechiului sistem.

Afacerea amovării preotului Cure din Covăsinț.

Un mare mecenate ungar.

Fapta nobilă și generoasă laudă merită, ori-și-unde s'ar ivi ori pentru cine s'ar face. Ea impune tuturor și obligă mult pe cel cărora li s'a făcut.

Inregistrăm cazul — după foile maghiare, care toate-l admiră și-l apreciază după merit — ca o pildă din cele mai rare și mai mărețe, câte se ivesc în viața unui popor cu bărbănt de inimă nobilă și cu mintea luminată.

În 9 l. c. n., magnatul conte ungar Pálffy János senior, om cu adevărat bogat și în vârstă de 71 ani, s'a prezentat la ministrul-prezident Coloman Széll și i-a predat un act de neprețuită și neperitoare valoare. Prin actul acesta, nobilul conte spune, că în interesul promovării bunei stări intelectuale și materiale a clasei de mijloc din Ungaria, dănaște să facă o fundațiune din averea sa.

Spre acest scop el pune la dispoziția guvernului moșia sa, parte pădure, parte

pământ arător, din hotarul comunelor Alsó-Dő, Ottóvígy, Cseszte, Palla și Dubova din districatul Pojonului, cum și 88 parte a sa din castelul Vöröskő aparținător comunei Cseszte. Usufructul acestor moși dănaște să-și aibă până la moarte, dar după moarte — toată rămâne, conform testamentului, spre scopul indicat.

Cametele acestei fundațiuni, în valoare de vr'o 2,743.000 coroane, au a se întrebuința astfel, ca copiii familiilor din clasa mijlocie, cu sentiment maghiar, fără deosebire de profesiune, să fie împărțiți din ea cu stipendii de 700 respective de 1000 coroane, pentru ca să-și câștige pregătire specială mai înaltă decât cea în școlile din Ungaria.

Stipendiile se vor distribui din partea guvernului prin concurs copiilor din familiile cele mai vrednice de ajutor ale clasei mijlocie. În actul său de donațiune, contele și exprimă totodată și dorința, ca numitul castel din comuna Cseszte să fie ținut, într-o cât se poate, ca un loc de recreare în timp de vară pentru profesorii și elevii merițiți ai școlilor medii.

După toate acestea contele roagă guvernul, ca acesta să primească fundațiunea, ce-o face în chip necondiționabil, și să dispună de ea conform literelor fundaționale. Că ea cu mulțămire a fost primită, nu mai încapă îndoielă.

Eată dar încă o pildă vie, cum știu boierii maghiari și azi să se încumetească pentru binele neamului lor și în căutarea de sine poartă la inimă scorta poporului lor.

De notat e, că marele mecenat a trăit necăsătorit și este de-o cultură superioară, că departe de șomotelul vieții politice, dar cu atât mai mult a folosit neamului său prin faptă, decât alții prin vorbe și fraso.

DELA BRAȘOV.

D-le Redactor! Ca să știe toată lumea cu ce sfârșenie și dreptate se săvârșesc alegerile bisericesti aici la noi, în Scheiul Brașovului, Vă rog să publicați următorul cas.

Ca parochian și ca bun Român iml țin de-o sfântă datorie a aduce în publicitate următorul fapt, care dovedește pe deplin dreptatea și caracterul cător-va șoane, ce conduce biserica Sf. Treimi din Scheiul Brașovului: Tocmal Dumineca trecută a avut loc în monșala biserica alegerea de cântăreț, dar' de astă-dată nici un concurs nu s'a publicat prin foți, cum se face de obicei, și astfel nu s'au prezentat decât doi concurenți; unul a fost dl Vasile Lăzăreanu, care a servit deja un an în funcțiunea de cântăreț la numita biserică și, ce e mai mult, fără să fi primit mă-

car vre o leafă cât de mică. Bine-voitorul acesta a făcut-o dînsul de bună-voință, prin această a-și arăta simpatia sa față de noi Românii, respective de conștința sa față de noi. Al doilea concurent a fost dl Dumitru Badea, de origine din parochia noastră, care acum este din această biserică. Dară aflând, că dința anterioară a fost ales dl reanu în postul de cântăreț pe timp de un an cu un salariu de 10 fl. lunar, a umblat încoace și încolo până ce în succes să convertească tot comitetul sfet bisericii în frunte cu preotul Sfetei, care este tot-odată și președinte al comitetului parochial din chestiune, și a discutat între parochiani și discutat și anulat alegerea d-lui Lăzăreanu și a fost ales în postul de cântăreț dl reanu.

Aceasta a fost de sigur efectul nișărei servitorului dela oficial de anume Giuveleș, care l'a amenințat cu președinte al comitetului și preotul chieș din chestiune Vasile Sfetea în fața comitetului: „Părinte, să știi, că nu faci să se anuleze alegerea lui reanu și să se aleagă Badea, atunci îți gem barba.” Destul de departe aș presupun, dacă trebuie să îndurăm amenințări din partea unui servitor.

Ba ce e mai mult, dl Lăzăreanu lăsat pânea din mână cu scopul de a merge în serviciu la confrății săi, căci el nu aduc înainte, că dl Lăzăreanu este gine din Bucovina și că este absolvent al școlii cantonale din Cernăuți, pe care dea nici pe departe nu posedă studiul. Lăzăreanu, ci a învățat cum a putut la alți cântăreți și prin protecție, pe care el a ajuns în serviciu, scoțându-l pe Lăzăreanu din pâne.

Ca iubitor și arător de dreptate voi numai să arăt prin această, că trunșii de religione sunt Românii din biserica Sf. Treimi de pe Tocile, că în chestiuni bisericesti, un astfel de joacă dreptatea.

Un parochian.

Din România.

Parlamentul.

După cum am anunțat, parlamentul a fost convocat în sesiune extraordinară și a început deja activitatea. Convocat în sesiune extraordinară de-a datorită situației iminente de-a căuta mijloace pentru sanarea grelei situații financiare care se găsește țeara.

Pictură din iubire.

De Alfred de Musset

Traducere de I. O. Massim.

(Continuare.)

Bianchina se crezută moartă, și începuse să strige ajutor; dar' Pippo îi astupă gura, îi luă punga, pe care din fericire o păstrase, și apoi îi zise: „Ai turburat liniștea uneia din cele mai puternice case din Veneția! Tremură această casă te are în vedere, veghetorii de noapte și-au înscris numele tău pe carnet. Îndată ce vei descoperi secretul, pe care l'ai afiat prin șiretlicul tău, întregă familia ta va dispăre.”

După-ce pronunță aceste cuvinte, el plecă.

Mălțumit de succesul primei întreprinderi, eroul nostru se gândi să încerce și pe a doua. Era vorba să facă un sonet frumoasei necunoscute. El începuse deci să

scrie câte-va versuri, în care se ogîndia speranța, iubirea, misterul și toate pasiunile obicinuite ale poezilor. „Dar' se gândi el, nașa mea mi-a spus, că am a face cu una dintre cele mai nobile și cele mai frumoase dame din Veneția; trebuie deci să păstrez un ton convenabil și respectuos.”

Șterse ceea-ce scrisese, și trecînd de la o extremitate la alta, adună câte-va rime, înmînșuind în ele gândurile cele mai frumoase și cele mai nobile. El înlocui speranța cu temerea; misterul și iubirea cu respectul și recunoștința. Neputînd celebra atracțiunile unei femei, pe care n'o văzuse, întrebuință câți-va termeni vagi, cari se puteau aplica la ori-ce femeie. În scurt, el făcu, după două ore, 12 versuri armonioase.

Le scrisse pe o hârtie frumoasă, și desemnă pe margini pășeri și flori, pe cari le coloră cu multă îngrijire. Dar, de abia isprăvisese opera, și o aruncă pe fereastră, în canalul care trecea pe lângă casa lui. „Ce fac?” se întrebă el. „Pentru ce să urmăresc această aventură?, despre care conștiința mea nu vorbește?”

Își luă chitara și începuse să cânte o bucată compusă pentru un sonet a lui Petrarca. Însă peste un sfert de oră și, uitîndu-

du-se la punga pe care o luase dela Bianchina, zise:

„Femeea, care a făcut aceasta pentru mine, trebuie să mă iubească și să știe să iubească. O asemenea lucrare e lungă și grea; aceste fire subțiri, aceste vii culori, cer timp, și lucrînd, ea se gândia la mine. În bilețelul pe care mi-l'a scris, era un consiliu de amic. Aceasta e un semn de iubire trimis de o femeie de inimă!”

El începuse ear să scrie, și fără să se oprească, scrisese următorul sonet:

DONEI LINDA.

Cînd citi pe Petrarca, mic încă fiind, Am dorit să am ca el, glorie, mărire. El iubia ca un poet, cânta par'că iubind; Spusa lui părea de seu—vibra pe 'ntreaga fire.

Numai lui să prindă'n treacă, geriu, l'a fost dat.

Ale inimii bătăi, cuprinsese într'o clipă, Și-afu de surisul blînd, aur să diamant curat Cu virful de șilet, de aur să le înșire 'n pripă.

Voi ce-mi scriși astăzi, dulci cuvinte,

Voi, ce măini uita-veși toate, pentru

Amintiți-vă de-un suflet, tainic, mult

N'am geniu lui Petrarca, dar a lui

Pot să dau aici în vasta noastră țară

Mîna mea celor ce-o vor, și viața

A doua zi Pippo se duse la

Dorothea. Îndată-ce sosi, el îi pușu

tu pe genunchi, și-i zise: „Eată ce

tru amica ta.” Dorothea pîrî la

surprinsă, apoi citi versurile și jură

și le arate nemurător. Dar Pippo nu

chisi de acest jurămant, și o pușu

nîndu-i, că nu se teme de nimic.

(Va urma.)

De fapt guvernul nu pierde timpul prezentă proiectele pregătite în scopul acesta. Unul din aceste proiecte de re-financiare este arendarea pe termen lung și 7 luni a monopolului hârtiei de țigări, votat deja în Secțiunile, și care va fi prezentat parlamentului prin raportorul dl. Costache.

Al doilea proiect de lege al guvernului relativ la punerea unui impozit pe alcool. Acest proiect este așa zicând un fel de proiect de lege care va provoca un protest și o rezistență contra lui, deoarece cererile de beuturi spirituoase se văd stând în interesele lor prin amestecul stărilor în acest ram al îmbogățirii unei însemnate părți de alegători. În afară de mișcarea de parlament, chiar și în parlament se simte un puternic curent contrar reformei.

Afacerea complotului.

Afacerea complotului bulgăresc a porocalei unei deslegări pacifice, după ce s-a știut, după declarațiunea guvernului că va pedepși pe vinovații. Ordonanța dată de instrucțiunile procesului se va da în începutul săptămânii viitoare. Acțiunea Bulgariei în această afacere, cum e cu totul nesuficientă și puțin

Presă străină și nota bulgărescă. „Kölnische Zeitung“ discutând ultima bulgărescă, spune: Citirea declarației celor 22 martori, pentru prima oară au auzit despre complotul macedonean, este naivă.

Faptul că autoritățile bulgărești au găsit numai pe Murdjev, care nu este în comitetul macedonean, arată că în România nu vor fi satisfăcute de

Din această caraghioasă instrucție, la Sofia, Bulgarii își însușesc dreptul de a acuză România din acuzatoare în

Manopera însă nu va reuși. „Kölnische Zeitung“ mai relevă obrăznicul bulgăresc, care vorbește despre agentul României, într'un ton neobișnuit lumii politice.

Ministrul Marghiloman la Berlin. Din Viena se telegrafează „Agentul“ următoarele: Prințul de Hohenlohe cancelar al împăratului, a dat astăzi (Mercuri) un prânz în onoarea dl. Marghiloman. Printre invitații se aflau Bellow, Beldiman, ministrul României personal al legațiunii, precum și dl. Russel, general al României la Berlin.

„Neue Freie Presse“ publică un interviu al corespondentului său la Berlin Al. Marghiloman. Ministrul român a spus că conflictul româno-bulgar a ieșit dintr-o critică. Cu tot conținutul jguit al notelor bulgare, cu toată înarmarea Bulgariei, România n'a chemat sub nici un soldat din rezervă. Îndată de întoarcerea sa la București, dl. Marghiloman va trimite la Sofia toate dosarele acțiunii făcute la București și care pot probe neîndoioase de activitatea și a agitatorilor macedonei. Dacă un bulgar va pedepși pe vinovații, — mai bine; se poate totuși prevedea o soluție contrară; dar, în acest caz, un român va lua toate măsurile necesare pentru siguranța țării.

Un apel.

Societatea de cultură „Macedo-Română“ din București a adresat următorul

Români Macedoneni!

Sunt patruzeci de ani aproape, de când românii dela Dunăre au sâmbnat în suferințele noastre și ale copiilor nostri necesitate datoria de a ne cultiva și instrui

această sâmbnă, aruncată cu cea mai puțină interesare și cu o afecțiune în adreșare, a prins rădăcină adânc în inimile noastre; și grație ei, noi știm astăzi să cunoaștem gloriosul nostru trecut, să pătrunși de rolul pacnic pe care îl avem în Peninsula-Balcanică, în fine să fim ferm convinși, că existența noastră, și că se bazează numai pe lealitatea și pe faptul că trebuie să avem cârmă marțială sultan.

Români! Numărăm printre strămoșii nostri, cuceritori ai lumii; suntem descendenți ai eroilor legionari Români, cari subjugară lumea. În negura ignoranței, prin care am trecut, instinctiv, am conservat, cu limba străbună și sentimentul sacrificiului și al devotamentului, moștenit dela iluștrii nostri străbuni. Ori-unde a fost vorba de sacrificiu, Românul Macedonean n'a prețuit.

Este o palmă măcar de pământ din Peninsula Balcanică, care să nu fie udată cu sângele nostru?

Martori sunt și profundele văi ale Eladei și întinsele câmpii ale Serbiei și Bulgariei și pădușii munți ai Albaniei. Am fost buni și devotați pentru toți: dar pentru noi făcut-am ceva? Fost-am bun pentru noi?

Nu. — Prin sudoarea și sângele nostru am făcut să trăiască neamuri, cari, spre recunoștință, voesc să ne răpească limba și naționalitatea.

Patria noastră, Macedonia, este visul tuturor, și, cu durere trebuie să spunem, unii din frații nostri sunt ademiniți de dușmani, ca să uite gloriosul lor neam și să nesocotească lealitatea ce se datorește gloriosului Sultân Abdul Hamid Han, puternicul scut al naționalității macedo-române, singurul sub care se poate dezvolta și în viitor naționalitatea macedo-română.

Români! În astfel de situațiune aflându-se patria și compatrioții nostri, limba și naționalitatea românească, scopul nostru este să-i luminăm; să le arătăm prin cultură, calea dătoriei, calea de pacnică dezvoltare. Neamul românesc a făcut și face continue sacrificii: noi, rămânem-vom indiferenți?

Noi, cari ne-am sacrificat pentru străini, nu vom face nimic pentru noi înșine?

Convinși de vitalitatea neamului românesc s'au reînnoit în zilele din urmă organele de administrațiune ale „Societății de cultură macedo-română“ și nu ne îndoiim, că la chemarea noastră vor răspunde Români-Macedoneni ca un singur om, pentru binele și prosperitatea neamului nostru.

Apelăm deci în numele intereselor naționale românești, la toți Români-Macedoneni din Peninsula-Balcanică, ca și la cei cari locuiesc aci în România liberă și la cei de pretutindeni, spre a se grăbi să ne dea concursul lor, pentru ajungerea cât mai grabnică a scopului măntuitor, ce-și propune „Societatea de cultură macedo-română“.

Comitetul: V. A. Urchiă, Dr. A. Leonte, I. Perietzeanu-Buzău.

Burii tot nu se lasă.

Nu-i dau răgaz Burii lordului Roberts să se întoarcă încă acasă cu laurii „biruinței“. Eată anume, ce raportează Roberts însuși din Pretoria cu data de 10 Octomvrie:

La Campieden, pe podul rîului Caap, Burii au pricinuit deralierea unui tren englez, cu care privilegiu 3 oament și-au pierdut viața, ear un oficer și 15 soldați englezi au fost grav răniți, toți din bateria 66. Afară de aceștia 40 de vite au fost pustiite tot cu acest privilegiu. Când după asta generalul englez Paget cu 18 soldați și cu 2 ofițeri tehnici s'au dus la locul nenorocirii, Burii, cari stăteau pândă, au tras focuri asupra lor; ear când căpitanul Steward, care auzise împușcăturile, a pornit cu 40 soldați în ajutorul acelora, Burii i-au primit și peăștia în același fel. S'a încins o luptă sdravănă, în care Englezii au avut pierderi foarte mari: Căpitanul Steward și un soldat au căzut morți; generalul Paget cu un alt oficer și 5 soldați au rămas greu răniți, ear un oficer tehnic și 5 soldați au căzut prizonieri în mâinile Burilor.

Cu data de 2 Octomvrie agenției „Reuter“ i-se raportează din Lydenburg:

Eri dimineață timp de peste o oră Burii au bombardat tabăra lui Buller lângă Krügersport. Pierderea trupelor engleze de-aci, cu toate acestea, nu e mare (?). O trupă de 200 călăreți au părăsit tabăra, plecând să ia tunurile dela Burii; aceasta însă nu li-a succedat, căci Burii au plecat de-acolo cu toate ale lor, și Englezii nu li-au putut da de urmă.

Noutăți

Arad, 18 Octomvrie n. 1900.

Instalarea noului fișpan Urban Iván, după-cum spun foile locale, va fi în 9 Noemvrie st. n.

Alegere de notar la Pil. În 9 l. c. n. s'a ținut la Pilul-mare alegerea de notar, în locul rămas vacant prin alegerea dlui Gerasim Serb de referent episcopesc la Consistorul din Arad. După-cum comunică foile locale, dintre candidați a fost ales cu majoritate de 20 voturi dl. Ioan Goldis, până acum notar în Micherech, față de dl. Gavril Ardelean, notar în Cherechiu.

„Notice sur le Domaine de la Couronne de Roumanie pour l'exposition universelle de 1900 à Paris“ este titlul unei cărți luxos-imprimată la tipografia „Gutenberg“ din București.

Cartea a fost întocmită anume pentru a servi cu detalii tuturor persoanelor cari, la expoziția din Paris, au vizitat în secția română, cele expuse de administrația Domeniilor Coroanei. Având numeroase planșete și cuprinzând descrieri conștiințioase, cartea aceasta este însă proprie a ne da iocana nu numai a bogăției celor 12 moși ale Domeniului Coroanei din România, dar și arete străinilor și bogăția extraordinară a solului țării chiar, precum și a frumșei plaiurilor, pe cari Carmen Sylva li-a cântat cu atâta farmec.

Desigur că această operă a contribuit foarte mult, ca atenția străinilor de la expoziția parisiacă să fie atrasă asupra României și dlui Ioan Kalinderu, care cu atâta iscusință administrează Domeniile Coroanei, numai omagii i-se pot aduce, pentru-că nu scapă nici un privilegiu de a aduce serviciul real țării.

Jeszenszky în pâne. La bugetul ministerului de interne se găsește un capitol, care în expunerea de motive este justificată introducerea unui nou consilier de secțiune prin împregiurarea, că prin desființarea secțiunii naționalităților pe lângă presidenția ministerială (din timpul lui Bánffy), conducătorul acelei secțiuni Jeszenszky, a trecut cu rangul și leașa sa de mai înainte la numitul minister.

Statuele patriotice. S'a îngrijit bugetul guvernului nostru și de acestea. Numai trei din ele sunt acum în lucrare — zice Pesti Napló: Statua lui Árpád (sau milenial), a contelui Andrássy Gyula și a Statuii Stefan. Pentru acoperirea speselor acestor monumente s'a preliminar acum în buget suma de 275 000 coroane și anume: 150 000 pentru Árpád, 25.000 pentru Andrássy și 100.000 pentru statua primului rege Stefan. — Fericiți muritori compatrioții nostri maghiari!

Cheltueli zadarnice. Foile maghiare toate înregistrează faptul, că cheltuelile cu matriculele de stat se sporesc din an în an. Astfel în bugetul pentru anul viitor s'au preliminarat 2 369 042 coroane ca cheltueli pentru aceste matricule, adică cu 13.936 coroane mai mult decât în anul acesta. — Și aceasta pe ungurește se chiamă gospodărie!

Urmările activității preotului Bragea din frunțașă comună Macoa se văd și acum. Încă înainte cu zece ani el a resculat comuna împotriva învățătorului Opre și s'a făcut astfel o bătaie, încât acum atât preotul, cât și 21 săteni zac de căte va zile în temniță, ear speșele procesului, urmat 10 ani, se urcă la peste 10.000 coroane, așa că mai mulți săteni s'au ruinat cu deservire. Săteni au fost la noi să mulțumească ven. consistor, că a hotărât să implinească stațiunea preoțească și să scape astfel de „administrația“ lui Bragea.

Cimpolul „neamurilor“, cum i-se zice capelanului Cimponeriu din Lipova, ear a făcut una lată. A insultat în public pe învățătorul Barau din Șistaroveț, așa că dl. Cimponeriu va avea să dea acum față cu cinstita lege civilă și cu ven. consistor, care, ne place a crede, va ști să pună la locul lui pe autorul atâtor gâlcevi. Cucernicia sa a apostrofat și pe parochiul Roxin, dela care a pretins să împartă cu el ajutorul de stat.

Corniareva — dă în judecată pe Bánffy. Din Lugoj li-se raportează foilor maghiare următoarele: În ședința congregațiunii comitatului Caraș-Severin și înaintea ordinii de zi, vicișpanul Fialka, vorbind de cazul grav din Corniareva și reflectând la comunicatul despre acest cas publicat în „Magyar Szó“ al lui Bánffy, reprodus apoi și de site foli, — toate afirmațiunile din acel comunicat le-a declarat scornituri tendențioase. A respins insinuarea, că populațiunea comitatului ar fi în stare a se opune autorităților, ascultând de vorbele agitatorilor din țări străine, ori că în comitat ar exista agitațiuni naționaliste. În fine vicișpanul propune, ca comitatul din oficiu să respingă și să combată comunicatul foii lui Bánffy. Propunerea vicișpanului a fost primită unanim, cu aceea întregire a membrului C. Brediceanu, ca comuna Corniareva să întenteze proces numitei foii, ear vicișpanul să fie însărcinat, ca în cazul bănușii de agitațiuni naționaliste, să pornească cercetare pe calea unei anchete speciale cu concursul bărbăților conducători români.

Inregistrăm acestea, pentru-că să arătăm, că prin năzdrăvăniile și absurditățile foii sale, pandurul Bánffy a ajuns azi în conflict chiar și cu autoritățile maghiare!

Școalele române din Salonic. Din Salonic se scrie, că la școala comercială și la școala primară română de-acolo, aul acesta s'au înscris un însemnat număr de elevi. Mulți dintre notabili români, cari până acum își aveau copiii la școlile grecești, anul acesta i-au înscris la cele române. La școala comercială s'au înscris mai mulți solvenți, cari au să ușureze mult cheltuelile școlare.

Soldat român sinucis. Alaltăieri, în 11 l. c. n., un soldat infanterist din fortăreața Aradului, anume Ilie Mihai din Curticium, a fost găsit înecat într-o fântână din strada „Választó“ de aici. Comisia eșită la fața locului a constatat, că nenorocitul s'a sinucis, dar că din ce pricină, nu se știe, — de cumva nu va fi tot o pricină din cele cunoscută deja... Bietul om era înșurat, și la începutul lui Octomvrie îmbrăcase mondurul împăratesc pe opt săptămâni.

Interesant pentru loteria de clase. „Casa de schimb Națională“, societate pe acți în Budapesta (Piața Gizela, palatul Haas), e cel mai mare loc din țară pentru cumpărarea de losuri dela loteria de clase. Oferă cele mai bune avantagii și asigurări. Trimite losuri cu prețurile lor originale (chiar și cu rambursă), scutit cu deservire de speșe postale. Cu avantagiile amintite sunt foarte căutate losurile dela acest institut. Se recomandă deci, ca ofertele în losuri să se facă cât mai grabnic.

Ultime știri.

Londra, 12 Octomvrie. Se vestesc revoluții în masse în toate părțile Chinei.

Lui „Standard“ i-se raportează, că în Paolinfu s'au așezat pe pârșii pizcate cu iscălitura lui Li-Hung-Ciang, în cari toți Chinezii încreștinați sunt amenințați cu moarte, dacă nu părăsesc la moment legea creștină.

Editor: Aurel Popovici Bareianu. Red. respuns: Ioan Russu Șirlianu.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an . . . . . Cor. 20.—
Pe 1/2 an . . . . . 10.—
Pe 1/4 an . . . . . 5.—
Pe o lună . . . . . 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagini adăugate de zi, plus un adaus poporal de le pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anunit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe chărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școlilor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:

Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Orice tipărituri.
Invitări la nuntă,	Anunțuri funebre, etc.	

Cele mai moderate prețuri!!

Mijloc de vindecare indispensabil!

Marca legală a firmei.

Din nici o familie să nu lipsescă:

Vindecare sigură și grabnică și îndeplinește:

O istorie adevărată. Secretul unui bătrân. După trimiterea înainte a porto de 10 fleri, se trimite gratuit.

neîntrecut de minunat în efect și de mii de ori probatul

FLUID-ELSA

al lui FELLER

examinat și aprobat de autoritățile sanitare, care ajută de minune la vindecarea celor mai multe boale externe și interne. Așa de pildă: Friguri, Junghiuri, durere de oase, Reumă, Tusă Catar, dureri de stomach, diaree, dureri de pept, de cap și de dinți, greață, slăbicie, leșin, durere de ochi etc. etc. le vindecă grabnic și sigur. Prețul: 12 sticle împreună cu Indiciile pentru folosire: cor. 5.; 24 sticle: cor. 8.60; 48 sticle: cor. 16. Francat: prin rambursă postală sau trimițând înainte prețul le expediază singurul preparator:

EUGEN V. FELLER

apotecă la „Heilige Dreifaltigkeit“ (Sf. Treime) în Stubica Nr. 185. (comitatul Zagreb.)

„Ifi voiu spune și scrie fiecăruia, că numai Fluidul-Elsa al lui Feller mi-a scapat viața“, așa scrie Ștefan H. Szabó din Pákoz.

Fiecăruia i-se recomandă cu toată căldura

Pilulele-Rhebarbara

ale lui FELLER, prov. cu marca „Elsa“. Vindecă sigur și fără dureri: mistuirea rea și neregulată, egărciuri de stomac, incuierea stomacului, limbrici, anemia gălbinașă etc. etc. 1 rud (6 cutii), împreună cu explicațiunile la întrebun-

țare: coroane 4, franco. — Depozite principale în Budapesta: în apotecile: Iosif Török (strada Király 12), Bela Zoltán (strada N.-Korona, 23).

Toate cu efect de vindecare admirabil!

„Așa fi munt de mult, dacă n'as fi întrebuiat vestitul Fluid-Elsa al lui Feller. Lui fi pot mulțami viața. Așa scrie Ștefan Răcz din Földes.“

O istorie foarte interesantă din viața: Secretul unui bătrân, după trimiterea înainte a francaturii de 10 fl., se trimite gratuit.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice — — — — —	70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	2.—
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	2.50
8.) „Războiul pentru neatârnată“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului — — — — —	1.20
Prețul „Coroanei“ — — — — —	1.60
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula nasc. Truția — — — — —	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	1.—
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	3.60
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	1.60
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Scoopol, — — — — —	1.50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	1.20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Ștefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	

La cor. și de să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.